

Vastuullisuusohjelma

Kestävä kehitys

Käsitelty: KEKE-tiimi 20.8.2024, Koulutuspalvelujen johtotiimi 10.9.2024, Yhteisten palveluiden johtotiimi 9.10.2024, Johtoryhmä 23.10.2024, YT-ryhmä 31.10.2024

Hyväksytty: Yhtymähallitus 31.10.2024

Sisällysluettelo

1	Tavoitteet.....	2
1.1	Mitä vastuullisuus tarkoittaa.....	3
2	Suunnittelu.....	4
3	Toimenpiteet.....	6
4	Seuranta ja tiedottaminen.....	7

Kuvat

Kuva 1	Erlaisia näkökulmia vastuullisuuteen.....	3
Kuva 2	Kestävän kehityksen tiekartta Kpedussa.....	5
Kuva 3	Jatkuvan parantamisen malli Kpedussa.....	6

1 Tavoitteet

Vastuullisuusohjelma on osa Kpedun kestävän kasvun strategian 2021-2025 toimeenpanoa. Tämä vastuullisuusohjelma täydentää pedagogista ohjelmaa kuvaamalla vastuullisuusnäkökohtia Kpedun toiminnassa.

Lähtökohtaisesti ammatillinen koulutus on (yhteiskunta)vastuullinen toimija, koska se edistää yhteiskunnan hyvinvointia ja kestävästä kehitystä mm. valmistamalla opiskelijoita suoraan työelämään. Ammatillinen toisen asteen koulutus on avoin ja saavutettava kaikille, teemme tiivistä yhteistyötä työelämän kanssa ja tuemme elinikäistä oppimista.

Kpedulla on siis jo perustehtävänsä vuoksi tärkeä rooli kestävän kehityksen ja vastuullisuuden edistämässä. Tämän vuoksi tulee Kpedun henkilöstön sisäistää vastuullisuuden periaatteet ja toimia hyvänä esimerkkinä opiskelijoillemme.

Tämän vastuullisuusohjelman ja pedagogisen ohjelman avulla pyrimme varmistamaan:

- että toimimme vastuullisesti sekä luonnonvaroja säästämällä ja
- että ammatillinen koulutuksemme tukee opiskelijoidemme kasvua ekologisiksi, eettisiksi ja vastuullisiksi ammattilaisiksi, jotka ovat valmiita vastaamaan nyky-yhteiskunnan ja tulevaisuuden haasteisiin.
- että henkilöstö tunnistaa vastuullisuuden kokonaisuudet ja koulutusyhtymässä asetetut tavoitteet.

Tämän asiakirjan tavoitteena on:

- selventää ja sanoittaa Kpedun vastuullista toimintaa ja vastuullisuuteen liittyviä käsitteitä,
- lisätä Kpedun henkilökunnan (ja opiskelijoiden) ymmärrystä vastuullisuudesta ja kestävästä kehityksestä,
- toimia esihenkilöille johtamisen välineenä,
- edistää vastuullisuutta ja varmistaa kestävän tulevaisuuden rakentaminen Kpedussa ja Keski-Pohjanmaalla
- kertoa sidosryhmille Kpedun vastuullisesta toiminnasta sekä
- luoda pohja vastuullisuusraportoinnille.

1.1 Mitä vastuullisuus tarkoittaa

Vastuullisuutta voidaan tarkastella monella eri tavalla ja siitä puhuttaessa käytetään erilaisia termejä, kuten esim. kestävyys, kestävä kehitys, agenda 2030, yhteiskuntavastuu (CSR), ESG, kiertotalous, jne. (kuva 1). Näistä käsitteistä on monia tulkintoja, joten käsitteet voidaan myös yhdistää toisiinsa monin eri tavoin. Eri käsitteet voidaan nähdä myös erilaisina tapoina perustella samoja tavoitteita, kuten ilmastonmuutoksen hillitsemistä, luontokadon pysäyttämistä ja luonnonvarojen säästämistä sekä tasa-arvon edistämistä ja oikeudenmukaisuutta. Vastuullisuus näyttäisi yhteiskunnallisessa keskustelussa nousevan kattokäsitteeksi, jonka kautta muita näkökulmia voidaan jäsentää ja tarkastella.

Usein vastuullisuus jaetaan kolmeen osaan: ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen vastuullisuus.

Joskus tuohon kolmijakoon lisätään myös eettinen vastuullisuus. Mitä tahansa termejä tai lyhenteitä käytetäänkään, tarkoituksena ja päämääränä on pääasiassa (yksinkertaistetusti sanottuna) suojella luontoa ja maapalloa, kehittää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa ihmisten hyvinvointia omissa yhteisössään ja koko maapallolla.

Yhteiskuntavastuu, kestävä kehitys, kiertotalous

Kuva 1 Erilaisia näkökulmia vastuullisuuteen

Vastuullisuusraportoinnilla pyritään tuomaan näkyväksi Kpedun toimet, panostukset ja tavoitteet ympäristöön, sosiaalisiin vaikutuksiin, hyvään hallintotapaan ja laajasti kestävä kehityksen edistämiseen liittyen. Vastuullisuusraportti on ensisijaisesti työkalu, joka auttaa tunnistamaan oman vaikuttavuuden ja toimimaan kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Vastuullisuus(raportointi)standardeja ovat esim.:

- EU:n vastuullisuusraportointistandardi (ESRS)
- CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive, EU:n uudella kestävyysraportointidirektiivillä, pyritään yhtenäistämään organisaatioiden ESG-raporttien sisältöä sekä lisäämään raporttien luotettavuutta.)
- Global Reporting Initiative (GRI)
- Pohjoismainen Nordic Sustainability Reporting Standard (NRS)
- Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)
- Task Force on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)
- Sustainability Accounting Standards Board (SASB)
- ESG (Environmental, Social ja Governance).

Vastuullisuuteen liittyviä sertifiointeja on runsaasti. Ne ovat usein toimialakohtaisia tai painottavat tiettyjä vastuullisuuden osa-alueita, vaikkapa ympäristöä, työoloja tai sosiaalista vastuullisuutta. Esimerkkejä tunnetuista vastuullisuussertifikaateista ovat esim. ISO ympäristösertifikaatti, Biosphere, Eu Ecolabel, Green globe, Reilu kauppa, Rainforest Alliance, BCI (Better Cotton Initiative), The Global Organic Textile Standard eli GOTS, WWW Green Office, Joutsenmerkki tai Avainlippu-merkki. Sertifikaateista ammatilliseen koulutukseen sopivin lienee OKKA-säätiön (opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen kehittäminen) myöntämä kestävä kehityksen sertifiointi. Kpedun luonnonvara-aloille kyseinen sertifikaatti on myönnetty 2024.

2 Suunnittelu

Sisällytämme vastuullisuuden osaksi kaikkea suunnittelua. Tämä tarkoittaa, että vastuullisuus ei ole vain erillinen osa-alue, vaan se on läsnä kaikessa toiminnassamme. Vastuullisuus on kaikkea Kpedun toimintaa läpäisevä periaate ja se näkyy opetuksessa ja arjessa sanoina ja tekoina (kuva 2). Jokaisella Kpedulaisella on mahdollisuus olla mukana aktiivisesti rakentamassa kestävää tulevaisuutta.

Kuva 2 Kestävän kehityksen tiekartta Kpedussa

Vastuullisuuspolitiikkamme perustuu seuraaviin periaatteisiin:

- **Kestävä kehitys:** sitoudumme edistämään kestäväää kehitystä kaikessa toiminnassaan. Tuemme YK:n kestävään kehityksen tavoitteita, erityisesti ilmastonmuutoksen torjuntaa, terveyttä ja tasa-arvoa.
- **Innovaatiot:** kehitämme uusia kestäviä ratkaisuja ja toimintamalleja, joilla edistetään kestäväää kehitystä ja vähennämme negatiivisia vaikutuksia ympäristöömme.
- **Eettinen vastuullisuus:** toimimme eettisesti ja noudatamme hyviä ammattikäytäntöjä. Kannustamme opiskelijoita rehellisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja ammatilliseen käytökseen – itse toimimme hyvänä esimerkkinä.
- **Sosiaalinen vastuu:** edistämme monimuotoisuutta, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta sekä työ- ja opiskeluhyvinvointia. Tarjoamme tukea opiskelijoiden hyvinvointiin ja elämäntaitoihin. Opiskelijoitamme ohjaamme aktiivisiksi kansalaisiksi, jotka osallistuvat ja vaikuttavat positiivisesti yhteiskuntaan. Huolehdimme henkilöstöstämme.
- **Ympäristövastuu:** pyrimme ekologisesti kestäväään toimintaan esimerkiksi energiatehokkuutta parantamalla ja kiertotaloutta edistämällä. Pyrimme vähentämään omaa ympäristövaikutustamme.
- **Taloudellinen vastuu:** käytämme resursseja vastuullisesti ja tehokkaasti.

3 Toimenpiteet

Vastuullisuuden suunnittelussa ja toimeenpanossa kehitymme koko ajan. Vastuullisuus ei ole staattinen tila, vaan se vaatii jatkuvaa parantamista ja kehittymistä jatkuvan parantamisen mallin mukaisesti (kuva 3). Olemme avoimia palautteelle ja uusille ideoille.

Kuva 3 Jatkuvan parantamisen malli Kpedussa

Konkreettisia toimia, joiden avulla kehitämme vastuullisuutta Kpedussa:

- noudatamme pedagogista ohjelmaa sekä osallistamme opiskelijoita, henkilökuntaa ja sidosryhmiä vastuulliseen toimintaan,
- sisällytämme vastuullisuuden opetukseen ja oppimateriaaleihin,
- tarjoamme opiskelijoillemme tukea opiskeluun ja elämönhallintaan liittyvissä asioissa,
- opetamme opiskelijoillemme työelämätaitoja,
- tarjoamme henkilöstöllemme koulutusta ja kehittymismahdollisuuksia,
- teemme yhteistyötä työelämän ja verkostojen kanssa sekä luomme aktiivisesti kumppanuuksia yritysten, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa,
- tavoitteenamme on vähentää Kpedun hiilijalanjälkeä* ja lisätä hiilikädenjälkeä*,
- vähennämme painettua ja tulostettua materiaalia sekä kehitämme digitaalisia oppimis- ja työympäristöjä,
- seuraamme ja vähennämme kiinteistöjemme energian, sähkön ja veden kulutusta,
- edistämme kiertotaloutta ja vähennämme hankintoja,
- pyrimme esteettömiin, siisteihin, turvallisiin ja terveellisiin oppimis- ja työympäristöihin,
- otamme kaikissa ohjeissa, suunnitelmissa ja toimissa huomioon kestävyysasiat,
- pyrimme vähentämään päästöjä (esim. pakokaasut) ja toimintamme ympäristövaikutuksia,
- kehitämme opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia ja turvallisuutta, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, monimuotoisuutta ja osallisuutta sekä hyväksymme erilaisuuden,
- huolehdimme eläinten hyvinvoinnista, metsien kestävästä käytöstä sekä olemme mukana kehittämässä kestävää maataloutta.

*Hiilijalanjälki = Hiilijalanjälki tarkoittaa jonkin tuotteen, toiminnan tai palvelun aiheuttamaa ilmastokuormaa eli sitä, kuinka paljon kasvihuonekaasuja tuotteen tai toiminnan elinkaaren aikana syntyy

*Hiilikädenjälki = Hiilikädenjälki on termi, jolla kuvataan tuotteiden tai palveluiden aikaansaamia positiivisia ilmastovaikutuksia. Positiivisia ilmastovaikutuksia ovat esimerkiksi päästövähennykset, jotka syntyvät tuotteen tai palvelun käytöstä ja hyödyntämisestä.

4 Seuranta ja tiedottaminen

Arvioimme säännöllisesti toimintaamme vastuullisuuden näkökulmasta. Kehitämme Kpedun vastuullisuuden arvioinnin mittareita ja raportoimme (vastuullisuusraportti) niistä vuosittain (toimintakertomus). Vastuullisuusmittareita seurataan Kpedu-tasoisesti, kun taas pedagogisen ohjelman mittareita seurataan tiimi- ja toimialatasoisesti.

Vastuullisuusraportoinnin mittarit voivat olla esim.:

- asetettujen tavoitteiden toteutuminen
- tärkeimmät kehittämistoimet vastuullisuuden edistämiseksi, sertifiointit ja mahdolliset palkinnot
- lasketut hiilijalanjäljet/hiilikädenjäljet?
- Mittarit:

Koulutuksen mittarit 1. Opiskelijamäärä/opiskelijavuodet 2. Tyytyväisyys koulutukseen 3. Tutkintoja/tutkinnon osia suoritettu 4. Suosittelee oppilaitosta 5. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo 6. Tapaturmat/opiskelijavuosi	Ympäristö/kiinteistömittarit 1. Energia 2. Vesi 3. sähkön osto/sähkön tuotanto 4. Jätteet 5. Ruokahävikki 6. Polttoaineet?
Henkilöstömittarit 1. Henkilömäärä/htv 2. Koulutuspäiviä/htv 3. Työn ilo? Tyytyväisyys? 4. Ei yhtään sairaspöissaoloja % 5. Tapaturmat/htv, ammattitaudit	Talous ja sidosryhmäyhteistyön mittarit 1. Valtionosuusrahoitus 2. Myyntitulot 3. Projektirahoitus 4. Ostot 5. Työelämäyhteistyö sujuvaa (työelämäpalautte) 6. Hyväntekeväisyys/sponsorointi

Vastuullisuusraportti sisällytetään vuosittaiseen toimintakertomukseen. Toimintasuunnitelmassa asetetaan vastuullisuuden kehittämistavoitteet sekä tehdään vastuullisuuden riskien arviointi kaksoisolennaisuusanalyysin avulla, esim.:

Vastuullisuusasioihin liittyvät mahdollisuudet: • Kilpailuetu? Brändi • Osaaminen → kouluttaminen • Digitaalisesti moni asia sujuvampaa • Säästöt (RAHA, aika) • Vaikutukset ympäristöön ja hyvinvointiin • Vaikutukset alueen työelämään	Vastuullisuusasioihin liittyvät uhat: • Hintojen nousu ja rahoituksen väheneminen pakottaa valitsemaan vähemmän ympäristöystävällisiä tuotteita • Tarjolla ei ole ympäristöystävällisiä ja vastuullisia tuotteita • Ajantasaisen tiedon puute • Globaalit ja Suomen kriisit ja niiden vaikutukset • Lainsäädännön muuttuminen? • Vastuullisuuden määrittely, käsitteiden kirjavuus ja paljous • Vaatiiko digikehitys uusia sovelluksia ja mitkä ovat kustannukset?
Vastuullisuusasioihin liittyvät vahvuudet: • Osaaminen ja sen levittäminen, ammattilaisten ”tekeminen” • Lähtökohtaisesti perustehtävä jo on vastuullista, yhteistyö työelämän kanssa, yhteistyö opiskelijoiden huoltajien kanssa • Palkat -> ostovoimaa, henkilöstön osaamisen kehittäminen • Työ- ja opiskeluhuvinvointi, opiskelijoiden tukipalvelut, työterveyshuolto	Vastuullisuusasioihin liittyvät heikkoudet: • Rakennusten, ajoneuvojen, koneiden ja laitteiden ikä ja tehokas käyttö (esim. turvallisuus, Euro- ja Stage-luokitukset, (pakokaasu)päästöt, energia, käyttöaste?) • Polttoaineet fossiilisia? Kemikaalien käsittely? Mitä menee jätevesiin? Luontoon jätetyt jäljet? • Oppilaitosympäristön lähiasukkaat? (melu, liikenne, roskaaminen) • Henkilöstöllä kiire, kädet täynnä työtä – uusia asioita omaksuttavaksi -> stressi

Vastuullisuuteen liittyvistä asioista ja tapahtumista tiedotetaan henkilöstölle mm. kpedun infoissa ja henkilöstön kehittämistilaisuuksissa sekä viikkotiedotteiden välityksellä. Vastuullisuus ei ole erillinen osa-alue, vaan se on läsnä kaikessa toiminnassamme ja se sisältyy opetukseen. Tämän vuoksi vastuullisuudesta viestiminen on osa kaikkea sisäistä kanssakäymistä.

Tätä suunnitelmaa tarkastellaan vuosittain ja sitä päivitetään tarvittaessa. Vastuullisuuden mittareita päivitetään tarvittaessa.